

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1993-1994

OPENBARE COMMISSIEVERGADERINGEN

HANDELINGEN

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

VERGADERING VAN 19 APRIL 1994

Interpellatie van mevrouw A. Leysen tot de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over het herstructureringsfonds van de ARGO

VOORZITTER : de heer A. Schelens, Eerste Ondervoorzitter

— *De interpellatie wordt gehouden om 14.13 uur.*

Interpellatie van mevrouw A. Leysen tot de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over het herstructureringsfonds van de ARGO

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Leysen tot de heer Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over het herstructureeringsfonds van de ARGO.

Mevrouw Leysen heeft het woord.

Mevrouw A. Leysen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, mijn interpellatie is eigenlijk meer een opvolgingsvraag na het antwoord van de minister op mijn interpellatie van 9 februari. Omdat ik bovendien wilde nagaan hoeveel percent van de uren oneigenlijk werd gebruikt en de optelling deed van al de uren die u had verantwoord, kwam ik tot de vaststelling dat er 3.177 uren waren terwijl in het ministerieel besluit over 5.182 uren werd gesproken. Dit betekent dat u 62 percent hebt verantwoord.

Mijn vraag is duidelijk. Wat is er gebeurd met die overblijvende 38 percent ? Mijn slecht karakter zet er mij toe aan te denken dat die uren nog slechter werden gebruikt.

Rekening houdend echter met het goed karakter van de minister wil ik dit zeker niet veronderstellen.

Ik wens te weten waaraan de uren, die de minister op het ogenblik van zijn antwoord niet heeft verantwoord, werden besteed.

Ik kom aan het tweede deel van mijn uiteenzetting. Hiervoor verwijs ik naar het verslag waarin u zegt dat op het einde van de periode de herstructurering een feit moet zijn. Op 9 februari 1994 wist u zelf niet in hoever er een kaart zou bestaan waaruit zou blijken waar men naartoe moet.

U zegt en ik citeer uit het verslag : "Ik vermoed dat de lijnen wel zijn uitgetekend, maar een echte kaart bestaat mijns inziens niet. Ik zal mij hieromtrent bij de ARGO moeten informeren".

Hebt u dat aan de ARGO gevraagd en hebt u daar nu een beter zicht op?

Voor het derde aspect van deze interpellatie verwijs ik opnieuw naar het verslag waarin u zegt dat de invoering van de tellingsdatum van februari op zich een verbetering is omdat het onderwijs dan op een rustige manier kan starten, men vooraf duidelijk weet waar men aan toe is, maar dat het inderdaad nadelig is voor de grote klimmers en voordelig voor de dalers. U zegt en ik citeer : "Ik meen dat voor dit probleem een afzonderlijke oplossing moet worden gevonden".

Kunt u ons daarover enige informatie geven ? Zijn er vooruitzichten voor een regeling voor de andere netten ?

De voorzitter : De minister heeft het woord.

Minister L. Van den Bossche : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik dank mevrouw Leysen voor de opvolging van ons vorig gesprek.

Als ik die 1.905 ontbrekende uren in de lijst die ik u op 9 februari gaf, volgens de vijf criteria schik, dan kom ik tot het volgende resultaat : aan de uitbouw of consolidatie van instellingen met twee of meer vestigingsplaatsen werden 211 uren besteed. Naar de herschikking van het studieaanbod met eventueel een geleidelijke afbouw van studierichtingen gaan 601 uren. Aan de uitbouw van specifieke studierichtingen werden 49 uren besteed. Naar de herschikking van schoolorganisatie of schoolstructuur ten gevolge van een belangrijke leerlingwinst gaan 419 uren. Voor het behoud van het studieaanbod is in 625 uren voorzien. Op die wijze komt u aan 1.905 uren.

Deze classificatie geeft geen volledige duidelijkheid. Elk dossier zou afzonderlijk moeten worden bekeken om na te gaan waar het echt gaat over een duidelijke herstructureeringsingreep. Dat is overduidelijk voor de eerste twee gevallen, met name de categorieën. Dat wordt waarschijnlijk even duidelijk, maar

Van den Bossche

met minder absolute zekerheid, voor de derde categorie waaraan slechts 49 uren werden besteed. Bij de vierde en de vijfde categorie zal nogal wat oneigenlijk gebruik zitten. Ik heb de vorige keer ook gezegd dat dit het geval was voor een aantal scholen die in die categorie vielen en waar het herstructureringsfonds echt werd gebruikt om winners voortijdig de omkadering te bezorgen die ze, gezien de tellingsdatum, niet op 1 september hadden.

Ten tweede, na ons vorig gesprek en na de punten die er in plenaire vergadering werden aan toegevoegd, heb ik de ARGO geconvoceerd, zoals ik had beloofd. Wij hebben een lang gesprek over dit probleem gehad.

Ik kan u meedelen dat op heden mijn vrees bewaarheid is geworden. Er bestaat niet echt een plan. In dit gesprek heeft de ARGO zich verbonden tot een toekomstgerichte en rationele aanwending van het herstructureringsfonds. Voor de spreiding van instellingen en opleidingen heeft de centrale raad van de ARGO een werkgroep ad hoc opgericht. Deze werkgroep is de nuttige elementen aan het verzamelen.

De bedoeling van mijn afspraak is om op basis van dat onderzoek te komen tot een uiteindelijk plan. Hierbij moet onder meer worden onderzocht hoe de verschillende geografische indelingen, scholengemeenschap, subregionaal tewerkstellingscomité en provincie, zich ter zake tot elkaar verhouden.

Ook staat de vraag centraal over de meest aangewezen indeling van een uiteindelijk beoogde spreiding van het studieaanbod.

Het is dus duidelijk dat, gezien alle instellingen voor voltijds secundair onderwijs van het gemeenschapsonderwijs in deze studie betrokken zijn, deze werkzaamheden, willen zij degelijk en duurzaam zijn qua resul-

taat, wel nog enige tijd in beslag zullen nemen.

Ik kom aan het tweede element en dit is voor een deel een antwoord op uw derde vraag. Ik denk dat het de logica zelf is, gezien ook de geschiedenis waaruit het herstructureringsfonds is ontstaan, dat we vanuit het beleid strikter controleren dan vroeger. Het beleid heeft zich altijd, van bij het ontstaan van het herstructureringsfonds, uitermate terughoudend opgesteld. Noch wijlen Daniël Coens, noch ikzelf hebben van dichtbij opgevolgd wat er gebeurde.

Ik denk dat het logisch is dat de regeringscommissaris opdracht krijgt om, op basis van een duidelijk uitgeschreven filosofisch resumé van wat de bedoeling is geweest van het herstructureringsfonds, daarop controle uit te oefenen. Dit behoorde trouwens tot zijn opdracht die tweërlei is : enerzijds de orthodoxie van de rekeningen en anderzijds de wettelijkheid. Het is duidelijk dat een aanwending van het herstructureringsfonds, naast zijn bedoeling, een optreden is dat op zijn minst para legem is, indien niet contra legem.

Ik voeg er nog aan toe dat de regeringscommissaris vanaf nu zijn rol moet spelen op een vrij directe manier zodanig dat we daar van heel dichtbij kunnen zien of er geen afleidingsmaneuvers zijn inzake de aanwending. Dit wordt nog belangrijker omdat, gezien het planmatige effect van het herstructureringsfonds, het volgende en het daaropvolgende schooljaar het herstructureringsfonds op zijn plafondwaarde staat en derhalve op dat ogenblik het maximaal effect heeft. Het is dus aangegeven op dat moment het herstructureringsfonds maximaal aan te wenden.

Een derde element is de hele discussie over de tellingsdatum. Wij denken nog steeds diep na om binnen de budgettaire begrenzingen een oplossing te vinden. Indien men zonder problemen meer geld zou kunnen vrijmaken, zijn wellicht de oplossingen een stuk eenvoudiger.

In principe zijn er twee fronten waarop wij eventueel iets zouden kunnen ondernemen.

Een eerste mogelijkheid is de heropening van de oude "muur" die naar aanleiding van het Onderwijsdecreet-IV werd dichtgemetseld, namelijk de overheveling tussen de scholen en de inrichtende machten, zoals vroeger het geval was. Dit zou inderdaad mogelijk zijn met een decretale wijziging en een versoepeling van het Onderwijsdecreet-IV, bepalingen die nu uitermate rigoureuze zijn opgesteld. De tekst van het Onderwijsdecreet-IV ontstond in feite in twee fasen, in eerste instantie uitgaande van de overheid. Dienaangaande hadden wij een aantal misbruiken vastgesteld waarbij kunstmatig boventallige aantallen werden gecreëerd. Ook hier komen wij opnieuw terecht in de discussie omtrent de derde-betaler, in die zin dat bij de derde-betaler misbruik wordt gemaakt door een overtal te creëren, met zelfs budgettaire negatieve effecten tot gevolg. Ik kan er wel gedeeltelijk inkomen dat de inrichtende macht de redenering volgt dat, in haar eigen belang, het interessanter is de minder goede elementen uit de school te verwijderen en te vervangen door wat in sommige onderwijsmilieus wordt genoemd "een frisse tijdelijke", als ik de persoon mag citeren zonder zijn naam te noemen, de heer Jef Wellens. Ik kan dit standpunt wel begrijpen ; toch wil de overheid aan dit fenomeen verhelpen.

Tijdens de vakbondsonderhandelingen werd dit standpunt nog verscherpt. Door de vakbond werd namelijk aangeklaagd dat het op een kunstmatige manier creëren van boventalligen via dit mechanisme, niet altijd was ingegeven door de meest eerbare bedoelingen inzake de kwaliteit van het onderwijs maar soms ook als een afrekening was bedoeld. Mede hierdoor werd die muur hermetisch dichtgemetseld.

Een eerste mogelijkheid — die evenwel niet gemakkelijk is inzake begro-

Van den Bossche

ting — zou erin kunnen bestaan die muur minder hermetisch gesloten te maken maar toch sluitend genoeg om geen misbruiken toe te laten en ervoor te zorgen geen hopeloos nieuwe bureaucratie in het leven te roepen. Er kunnen inderdaad allerlei systemen worden uitgedacht ; de keerzijde van de medaille is dan wel dat er uiteindelijk evenveel paperassen aan te pas komen en evenveel werk voor de centrale overheid, wat mijns inziens zeker niet dé oplossing kan zijn.

Dit is dus een eerste piste die eventueel kan worden bewandeld maar waarvoor wij nog geen passende oplossing hebben gevonden.

Een tweede mogelijkheid bestaat in het voorzien in een Vlaamse "pot" per net, waarbij een mogelijkheid tot afname zou kunnen worden bedacht. Ter zake rijst op dat moment het probleem van het optreden van koepels die juridisch, in onderwijstermen gezien, niet altijd bestaan. De ARGO bestaat juridisch en vormt dus geen probleem ; het VKSO bestaat juridisch wel als structuur maar niet als onderwijsentiteit in de grondwettelijke betekenis van het woord. Tijdens een langdurige onderhandeling werd vorig jaar die piste wel even bewandeld. Wat de aanwending van uren betreft vonden zelfs bepaalde verschuivingen plaats. Dit gebeurde naar aanleiding van de discussie over de invoering van de beperkende maatregelen inzake de minimumpakketten. Op een bepaald ogenblik lag zelfs een voorstel ter tafel, maar in het vrij gesubsidieerde onderwijs was er nogal wat tegenstand van de autonome inrichtende machten die daarin min of meer een machtsgreep zagen van de centrale koepel. Dit spanningsveld bestaat trouwens altijd tussen plaatselijke en centrale entiteiten. Deze idee kreeg heel wat tegenwind ; uiteindelijk werd het plan niet aanvaard niettegenstaande het feit dat het een vrij sluitend geheel vormde. De vraag is of dit plan wel uitvoerbaar is gezien

de problemen die in één bepaald net daarmee hoe dan ook ontstaan.

Een passend antwoord op het probleem van de tellingsdatum hebben wij momenteel niet. Indien geen budgettaire moeilijkheden zouden bestaan en men zich enige ruimte zou kunnen veroorloven, is het probleem zonder veel bureaucratie vrij gemakkelijk op te lossen. In dit geval zou men eventueel de eerste piste kunnen bewandelen, een variatie dus op de oorspronkelijke tekst van Onderwijsdecreet-IV. Dit zou uiteraard aanleiding geven tot discussies omtrent de begroting, waarbij zeker de budgettaire gevolgen moeten worden ingeschat. Op dit ogenblik hebben wij nog altijd geen oplossing gevonden maar in ieder geval worden de denkoefeningen voortgezet.

De voorzitter : Mevrouw Leysen heeft het woord.

Mevrouw A. Leysen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik zou dezelfde woorden kunnen herhalen als bij een vorige interpellatie, namelijk dat ik de minister dank voor zijn informatie, die nu blijkbaar volledig is.

Mijnheer de minister, ik kan begrip opbrengen voor het feit dat, zoals u zegt, het nog even tijd vergt vooraleer een duidelijk plan kan worden opgesteld. Vandaar mijn vraag naar de mogelijkheid tot een zekere koppeling tussen het toekomstplan en de toekenning van uren. Ik wil hiervoor nu geen termijn bepalen en eis ook niet dat het vanaf het volgende schooljaar zou worden toegepast. Ik vraag alleen dat een zekere koppeling mogelijk zou zijn.

Het verheugt mij bovendien te vernemen dat u aan de regeringscommissaris uitdrukkelijk de bijkomende opdracht hebt gegeven deze zaak te volgen, zodat eventueel de opportuniteit van de aanwending van deze uren kan worden getoetst.

Wat de budgettaire problematiek betreft met betrekking tot de "klimmers" van andere netten, verwon-

dert het mij enigszins dat u eventueel twee mogelijke pistes zou bewandelen. Misschien ligt het wel aan ons, die het cijfer drie altijd als een heilig getal beschouwen, zodat wij gemakkelijker ook nog een derde mogelijkheid zien. Eerlijk gezegd vind ik het een nogal eenvoudige oplossing.

U komt niet terug op de idee van een percentage van sterke "klimmers" en "dalers". Ik stel te velde vast dat bijvoorbeeld bepaalde scholen in het buitengewoon onderwijs een enorm comfort hebben ; voor andere scholen kan de vraag rijzen of men nog echt pedagogisch verantwoord bezig is. Ik geef opzettelijk het voorbeeld van het buitengewoon onderwijs omdat in die scholen de omkadering veel gemakkelijker schommelt, vooral voor de bijkomende disciplines. Dit is eventueel een derde mogelijkheid.

Wat meer bepaald de budgettaire problemen betreft, stellen wij vast dat nu een aantal uren in het gemeenschapsonderwijs oneigenlijk wordt gebruikt. Kunnen deze uren nu niet worden aangewend voor scholen die met problemen kampen ?

De voorzitter : De minister heeft het woord.

Minister L. Van den Bossche : Mijnheer de voorzitter, de derde mogelijkheid is natuurlijk een bekende. Ik wil ze wel in overweging nemen, maar u moet wel beseffen dat bij deze optie de datum van 1 februari in het gedrang komt. Er is dan wel een bijkomende telling, zij het op vraag van scholen die menen in aanmerking te komen. In dit geval zal het dan wel alleen om de "winners" gaan want de "verliezers" zullen niet direct contact opnemen met de administratie om een nieuwe telling te vragen. Dit betekent dan ook dat ik aan de administratie de opdracht moet geven om ook in de maand september nieuwe tellingen te doen. De invoering van een tweede tellingsdatum betekent hoe dan ook een bijkomende belasting voor de administratie. Dit laatste punt heeft

Van den Bossche

mij in feite ervan weerhouden deze derde piste in aanmerking te nemen.

In het buitengewoon onderwijs is het lijden kleiner omdat er een bijzondere "pot" bestaat waaruit uren kunnen worden toegekend, wat trouwens ook gebeurt. Zij worden praktisch volledig opgenomen in de loop van de eerste drie of vier maanden van het schooljaar.

Ik heb deze week toevallig enkele uren toegekend, maar er blijft bijna niets meer over in die "pot" van het bijzonder onderwijs.

Mevrouw A. Leysen : Wordt deze "pot" door de Vlaamse Gemeenschap beheerd ?

Minister L. Van den Bossche : Ja, door het departement. Hij wordt gedefinieerd in aantal uren per net in het kader van een aantal gegevens.

De verdeling ligt wettelijk vast. De vragen komen binnen bij de administratie die ze naar mij doorstuurt indien aan de voorwaarden wordt voldaan. Dat wordt dan automatisch toegekend. Er zijn niet meer vragen dan het aanbod. Ik meen zelfs dat de vraag iets lager ligt dan wat er aanwezig is.

Ik wil dus wel die derde mogelijkheid, maar ze lijkt mij niet direct ideaal typisch te zijn.

Op uw volgende vraag in verband met het herstructureringsfonds moet ik duidelijk neen antwoorden. Het herstructureringsfonds werd destijds genegotieerd samen met de eenheidsstructuur. Het maakt er dus een onverbreekbaar deel van uit omdat die operatie toen ook al moest gebeuren in een budgettair carcan. Toen al sprak men over een nuloperatie. Dat betekent dat scholen die in het VSO-systeem zaten zich, hoe dan ook, inzake de omkadering verslechterden. De andere scholen verbeterden hun situatie. Door het feit dat de ARGO volledig in een VSO-structuur zat, was de ARGO de

facto over de hele lijn de verliezer, terwijl er in het vrij gesubsidieerd onderwijs nog scholen van het andere type dan VSO-scholen waren. Daar kreeg men dus bijna een spontane uitwisseling op macrovlak. Op macrovlak hield het ene het andere in evenwicht.

Omdat de inlevering eenzijdig in één net diende te gebeuren — na de optelling van alle minpunten komt men tot een groter minpunt — heeft men dan ook een beetje rekening gehouden met het feit dat de ARGO, door jarenlange achteruitgang, toch wel in een structurele crisis was geraakt. We hebben gezegd om daar een herstructurering op gang te laten komen.

Daarom meen ik dat de regeringscommissaris op de juiste aanwending — inzake de wettelijkheid — van die uren moet toezien ten einde de mogelijkheid te bieden op het einde van die periode geherstructureerd te zijn, op een gezondere wijze op de markt aanwezig te zijn en dus op een gezondere wijze de normale normering te kunnen ondergaan. Het is in feite een soort overgangsregeling. In elk bedrijf waar van de ene naar de andere cultuur moet worden overgegaan, waar moet worden geherstructureerd is er een herstructureringskost. Deze kost wordt uitgedrukt in uren.

Ik deel uw bekommernis in die zin dat ook ik van mening ben dat het beter is een aantal uren niet te gebruiken dan ze fout te gebruiken. Een fout gebruik van de uren is ook in strijd met de afspraken. Ik vind dat de commissaris wel degelijk zijn rol moet spelen, niet omdat ik mij zo graag als een centralistisch individu of als de grote waakhond wil opstellen, maar omdat het onderzoek, dat gebeurd is naar aanleiding van uw twee vragen, daar toch wel verkeerde oriëntaties aan het licht heeft gebracht. Ik ben dus niet voor een overdraging, wel voor een strikte aanwending. Is er over, dan is er over. Dat is eigenlijk mijn probleem

niet. Dat is gewoon een vaststelling. Daarnaast rijst, hoe dan ook, het probleem van de winnaars en de verliezers. De moeilijkheid is dat scholen die een aantal jaren stijgen, het KMO-fenomeen kennen. Een KMO die klein begint en succesvol is, stijgt in omzet en omvang, kent tien jaar lang succes, maar lijdt in feite lang armoede. Er is telkens de nood van het opnieuw investeren. Wanneer een school groeit en telkens weer doorgroeit, jaren aan een stuk, dan begint dat op die school te wegen. Een schoolteam neemt die groei wel gedurende één of twee jaar : men is enthousiast over de groei en men aanvaardt dat men in minder goede omstandigheden moet performeren ; maar wanneer zich dat jaar na jaar voortzet, dan wordt dat een permanent lijden, want men is eigenlijk permanent onderbemand door het feit dat ik 1 februari op 1 september laat spelen. In bepaalde gevallen, zoals in het basisonderwijs, kan dit heel dramatisch zijn. De groei in het basisonderwijs wordt geïllustreerd in het eerste studiejaar. Dan krijgt men onmogelijke getallen. We zullen, hoe dan ook, naar een oplossing moeten zoeken, liefst tegen 1 september 1994. Ik durf er mij evenwel niet toe verbinden om te zeggen dat we tegen dan een oplossing zullen hebben omdat het in feite niet goed is. Een school echter die zwaar verliest en nog een grote omkadering heeft, haalt daar niet zoveel uit. Het is bijna een jaar luxe die weinig helpt. Daar is het niet nadelig, maar toch, weze het dan niet tot de laatste frank, een stuk bij te sturen ten opzichte van de werkelijkheid. We zouden daar een vrij eenvoudig mechanisme moeten vinden om gewoon te kunnen bijsturen. Dat is dan in elk geval een winst voor de kwaliteit van het onderwijs.

— *Het incident wordt gesloten om 14.40 uur.*

HANDELINGEN

De handelingen zijn het woordelijk verslag van de plenaire vergaderingen en van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties.

Ze worden in twee edities uitgegeven :

- de eerste, met witte kaft en het embleem van de Vlaamse Raad in goudkleur, bevat de handelingen van de plenaire vergaderingen ;
- de tweede, met witte kaft en met onderaan rechts de letter C met een chronologisch volgnummer, de vermelding van de commissie met het volgnummer van de vergadering per commissie, bevat de handelingen van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties. Per commissie en per vergadering wordt een editie van de handelingen uitgegeven.

AZRV : Commissie voor de Algemene Zaken, het Reglement en de Verzoekschriften

BAAZ : Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden en Ambtenarenzaken

BEAG : Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden

CULT : Commissie voor Cultuur

EELW : Commissie voor Economie, Energie, Landbouw en Werkgelegenheid

FIBE : Commissie voor Financiën en Begroting

HROL : Commissie voor Huisvesting, Ruimtelijke Ordening en Landinrichting

LENA : Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud

MEDI : Commissie voor de Media

ONVW : Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

OPWV : Commissie voor Openbare Werken en Vervoer

SAMW : Commissie voor Samenwerking

WEGE : Commissie voor Welzijn en Gezondheid